

# Where Machlokes Came From

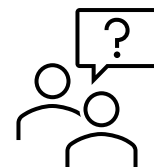
Process of the Psak Part II  
November 6<sup>th</sup> 2022

## Questions

*Why are the Rabbis always arguing?  
How do we value different opinions but have the same practice?  
How can we know anything is true if everything is an argument?*

*When did Machlokes start?*

*What are the positive aspects of Machlokes?*



בעניני הדעות והאמונות, שיסודתם הם בדברים רוחניים ומופשטים, מזדמן הדבר יותר מכל מחלוקת, ששני בעלי ריב שהם כפי המבט החיצוני רחוקים מאד זה מזה, הם באמת אומרים שניהם דבר אחד. וכל עיקר המחלוקת שלפעמים נראה אותה בוערת עד לב השמים, אינה כי אם ריב שפתים, מפני שלא יבין איש שפת רעהו.

- Rav Kook – Shmona Kevatzim 1:10



## Machlokes Being Inbuilt into Humanity

Machlokes from Second day of creation

1. Yalkut Shimoni 5:6

למה אין כתיב בשני כי טוב לפי שבו נברא גיהנם שנאמר כי ערוך מאתמול תפתה יום שיש בו אתמול ולא שלשום, ר' חנינא אומר שבו נברא מחלוקת שנאמר ויהי מבריל בין מים למים, ומה מחלוקת שהוא לתקונו ולישובו של עולם אין כתיב בו כי טוב מחלוקת לערבובו של עולם על אחת כמה וכמה.



## Faces and Opinions being different

### 2. Bamdibar Rabba 21:2

"וידבר משה אל ה' "יפקוד ה' וגו' "הלכה אם ראה הרבה אוכלוסין של בני אדם אומר בא"י אלהינו מלך העולם חכם הרזים כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה כך אין דעתן שוין זה לזה אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו וכה"א (איוב כה, כה) (לעשות לרוח משקל "לרוחות של כל בריה ובריה תדע לך שהוא כן שכן משה מבקש מן הקב"ה בשעת מיתה אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתן של כל אחד ואחד ואין דעתן של בניך דומין זה לזה וכשאני מסתלק מהן בבקשה ממך מנה עליהם מנהיג שיהא סובלם לאחד ואחד לפי דעתו

### 3. Avos 5:17

כל מחלוקת שהיא לשם שמים. סופה להתקיים. ושאינה לשם שמים. אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהוא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמואי. ושאינה לשם שמים. זו מחלוקת קרה וכל עדתו :

Every dispute that is for the sake of Heaven, will in the end endure; But one that is not for the sake of Heaven, will not endure. Which is the controversy that is for the sake of Heaven? Such was the controversy of [Hillel](#) and [Shammai](#). And which is the controversy that is not for the sake of Heaven? Such was the controversy of [Korah](#) and all his congregation.

## Normative Action and Dispute

### The Role of the Sanhedrin in Dispute

#### 4. Rambam, Mamrim 1:4-5

##### Halacha 4

When the Supreme *Sanhedrin* was in session, there was never any prolonged differences of opinion among the Jewish people. Instead, if a doubt arose in a Jew's mind over any law, he would inquire of the court in his city. If not, the questioner and that court - or its agents - ascend to Jerusalem and ask the court which holds sessions on the Temple Mount. If they know, they will reply to him, if they do not know, everyone comes to the court that holds sessions at the entrance to the Temple Courtyard. If they know, they will reply to him, if they do not know, everyone comes to the Chamber of Hewn Stone, to the Supreme *Sanhedrin*, and presents the question. If the matter that was unresolved by all the others was known to the Supreme *Sanhedrin* - either as part of the Oral Tradition or because of its derivation through the principles of exegesis - they relate the decision immediately. If, however, the decision was unclear to the Supreme *Sanhedrin*, they deliberate about the matter at that time and debate it back and forth until they reach a uniform decision, or until a vote is taken. In such a situation, they follow the majority and then tell all the questioners: "This is the halachah." The questioners then all depart.

After the Supreme *Sanhedrin* was nullified, differences of opinion multiplied among the Jewish people. One would rule an article is impure and support his ruling with a rationale and another would rule that it is pure and support his ruling with a rationale. This one would rule an article is forbidden and this would rule that it is permitted.

##### Halacha 5

The following rules apply when there are two sages or two courts that have differing opinions in an age when there was no Supreme *Sanhedrin* or during the time when the Supreme *Sanhedrin* was still undecided concerning the matter - whether in one age or in two different ages - one rules that an article is pure and one rules that it is impure, one forbids an article's use and one permits it. If one does not know in which direction the law tends, should the matter involve a question of Scriptural Law, follow the more severe opinion. If it involve a question of Rabbinic Law, follow the more lenient opinion.

##### הלכה ד

כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל, אלא כל דין שנולד בו ספק לאחד מישראל שואל לבית דין שבעירו אם ידעו אמרו לו אם לאו הרי השואל עם אותו בית דין או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית אם ידעו אמרו לו אם לאו הכל באין לבית דין שעל פתח העזרה, אם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל באין ללשכת הגזית לבית דין הגדול ושואלין, אם היה הדבר שנולד בו הספק לכל, ידוע אצל בית דין הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בה אומרים מיד, אם לא היה הדבר ברור אצל בית דין הגדול דנין בו בשעתו ונושאת ונותנת בדבר עד שיסכימו כולן, או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין להן, משבטל בית דין הגדול רבתה מחלוקת בישראל זה מטמא ונותן טעם לדבריו זה מטהר ונותן טעם לדבריו זה אוסר וזה מתיר.

##### הלכה ה

שני חכמים או שני בתי דינין שנחלקו שלא בזמן הסנהדרין או עד שלא היה הדבר ברור להן, בין בזמן אחד בין בזה אחר זה, אחד מטהר ואחד מטמא אחד אוסר ואחד מתיר אם אינך יודע להיכן הדין נוטה, בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המיקל

5. Mishna, Chagigah 2

**יוסי בן יועזר** אומר שלא לסמוך, **יוסי בן יוחנן** אומר לסמוך. **יהושע בן פרחיה** אומר שלא לסמוך, **נתאי** **הארבלי** אומר לסמוך. **יהודה בן טבאי** אומר שלא לסמוך, **שמעון בן שמח** אומר לסמוך. **שמעיה** אומר לסמוך. **אבטליון** אומר שלא לסמוך. **הלל** ומנחם לא נחלקו. יצא מנחם, נכנס **שמאי**. **שמאי** אומר שלא לסמוך, **הלל** אומר לסמוך. הראשונים היו נשיאים, ושניים להם אב בית דין :

**Yosei ben Yo'ezer** says not to place one's hands on offerings before slaughtering them on a Festival because this is considered performing labor with an animal on a Festival. His colleague, **Yosef ben Yohanan**, says to place them; **Yehoshua ben Perahya** says not to place them; **Nitai HaArbeli** says to place them; **Yehuda ben Tabbai** says not to place them; **Shimon ben Shatah** says to place them; **Shemaya** says to place them; **Avtalyon** says not to place them. **Hillel** and **Menaḥem** did not disagree with regard to this issue. **Menaḥem** departed from his post, and **Shammai** entered in his stead. **Shammai** says not to place them; **Hillel** says to place them. The first members of each pair served as *Nasi*, and their counterparts served as deputy *Nasi*.

Why Machlokes Proliferated?

A. End of Sanhedrin

6. Tosefta Chagiga 2

אמ' ר' יוסי כתחלה לא היתה מחלוקת בישראל אלא בית דין של שבעים ואחד היה בלשכת הגזית ושאר בתי דינים של עשרים ושלשה היו בעירות שבארץ ישראל שני בתי דינים של שלשה שלשה היו בירושלם אחד בהר הבית ואחד בחיל נצרך אחד מהן הולך אצל בית דין שבעירו אין בית דין בעירו הולך אצל בית דין הסמוך לעירו אם שמעו אמרו להן ואם לאו הוא ומופלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית אם שמעו אמרו להן ואם לאו הוא ומופלא שבהן באין לבית דין שבחיל אם שמעו אמרו להן ואם לאו אלו ואלו באין לבית דין שבלשכת הגזית ... משם הלכה יוצא ורווחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צרכן הרבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות

B. Arrogance

7. TB Sotah 47b

משרבו נטויות גרון ומשקריות עינים רבו מים המרים אלא שפסקו משרבו מקבלי מתנות נתמעטו הימים ונתקצרו השנים דכתוב ושונא מתנת יחיה משרבו זוחי הלב רבו מחלוקות בישראל משרבו תלמידי שמאי והילל שלא שימשו כל צורך רבו מחלוקות בישראל ונעשית תורה כשתי תורות משרבו מקבלי צדקה מן הנכרי היו ישראל למעלה והם למטה ישראל לפנים והם לאחור

From the time when women with “stretched-forth necks and wanton eyes” ([Isaiah 3:16](#)) proliferated, the bitter waters of a *sota* proliferated, as more people were suspected of committing adultery; but they eventually ceased when licentiousness became too widespread. From the time when those who accept gifts proliferated, the days decreased and the years shortened, as it is written: “And he who hates gifts lives” ([Proverbs 15:27](#)). From the time when those with boastful [*zehuhei*] hearts proliferated, dispute proliferated in Israel. From the time when the students of **Shammai** and **Hillel** who did not serve their Rabbis sufficiently proliferated, dispute proliferated in Israel, and the Torah became like two Torahs. From the time when those who accept charity from gentiles proliferated, the Jewish people were above and they below; the Jewish people ahead and they behind. This last statement is a euphemism; it was the Jewish people that were below and behind, but the Gemara did not want to say so explicitly.

### C. Writing Down of Torah

8. TB Gittin 60b

דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש, כתיב: +שמות ל"ד+ כתוב לך את הדברים האלה, וכתיב: +שמות ל"ד+ כי ע"פ הדברים האלה, הא כיצד? דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרו בכתב

### D. Mistakes

9. Rav Sherira Gaon (page 19 in Levin Introduction)

הקדמה לאגרת רב שרירא גאון

XVI

היה כל רב רב מוסר לתלמידיו את המשנה לפי סגנון לשונו הוא. ומשום זה הנה בדבות הימים נתחלקו הלשונות בסגנון המשנה, ועל ידי כך נולדו ספקות בכמה תולדות היוצאות מההלכות המקובלות במשנתנו ונסלו חלוקי דעות בכמה רינים שנתחדשו על פי טעמי לשונות ההלכות ההן. וכיחוד התחילו הדברים להיות משתבשים והולכים באותם הימים שרבו המהומות והמכונות ונברו השמדות כיהודה בסוף ימי הבית השני ואחריו. כי מאז לא שמשו עוד התלמידים את רבותיהם בל צרכם. וככה היה הדבר נמשך והולך עד אהרי חרבון בית ד. אז קם רבי, הוא ובית דינו עמו. הוא התחיל לחקור ולדרוש, לברר וללבן את הנסחאות הישירות של הלשונות השונות. ובהיותו תלמיד מובהק של חכמי הדור היותר מובהקים כר' שמעון בן יוחאי, ר'א בן יסמאל, ר'שביב אביו ור' מאיר, ברק ומצא כי משנת ר' מאיר היא היותר מובהקת מכל המשניות: "קצרה וקרובה ללמוד ודבריה מתוברים חכור יפה כל דבר ודבר עם מה שרומה לו ומרוקדקן רבריו הרבה יותר מכולהו רבנן . . . ואין בהם שפת יתר . . . ובכלל כל מלה ומלה גדולות ונפלאות". כי ר' מאיר היה תלמידו המובהק של ר' עקיבא ומשנתו היא משנת ר' עקיבא אשר קבל מרבותיו ורבותיו מרבותיהם הראשונים מדור לדור עד אנשי כנסת הגדולה. על כן בחר רבי במשנת ר' מאיר שנשנית בשיטת ר' עקיבא וקבעה לסתם מתניתן. וזה הוא "סתם מתניתן ר' מאיר". ורק במקומות מעטים מצינו שתלה רבי כעין פירוש קצר על סתם המשנה, כמו: "לא דברו חכמים אלא כהוה" וכדומה (עיין בפנים האגרת צד 25). על "סתם מתניתן" הוסיף רבי עוד את כל המחלקאות השונות שנוסרו על יסודי "סתם מתניתן" וגדריה, כפי שנשנו עד ימיו ובימיו א).

בחלק הראשון הולך ומבאר רב שרירא גאון, כי אמנם כל עצם קבלת המשנה מדי אנשי כנסת הגדולה באה לנו אבל לא בכתב כי אם בעל פה. כי לב הדורות הראשונים שאחר אנשי כנסת הגדולה היה עוד רחב מאד והיו נורסים ושונים את כל ההלכות וסעמדין כפי שקבלו מדור דור אך ורק בעל פה שזהו עיקר הקבלה. ולכתוב דבר על הספר לא היה להם צורך כלל. אפס מסני שכל דברי המשנה לא היו עוד סבועים בסגנון קבוע ומסוים בכתב, על כן

# Consolidation and Expansion

## 10. Mishna Torah, Introduction

ובדמן הזה תכפו צרות יתרות, ודחקה שעה את הפל, ואבדה חכמת חכמינו, ובינת נבוגיננו נסתתרה; לפיכך אותן הפרושים והתשובות וההלכות שחברו הגאונים, וראו שהם דברים מבארים, נתקשו בימינו, ואין מבין עניניהם כראוי אלא מעט במספר. ואין צריך לומר, התלמוד עצמו: הבבלי, והירושלמי, וספרא, וספרי, והתוספות – שהן צריכין דעת רחבה ונפש חכמה וזמן ארוך, ואחר כך יודע מהן הדרך הנכונה בדברים האסורין והמותרין ושאר דיני תורה היא היא.

ומפני זה נערת חצני, אני משה בירבי מימון הספרדי, ונשענתי על הצור ברוך הוא, ובינתי בכל אלו הספרים; וראיתי לחבר דברים המתבירים מפל אלו החבורין, בענין האסור והמותר והטמא והטהור עם שאר דיני תורה: כלן בלשון ברורה ודרך קצרה, עד שתהא תורה שבעל פה כלה סדורה בפי הפל – בלא קשיה ולא פרוק, ולא זה אומר בכה וזה אומר בכה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים, על פי המשפט אשר התבאר מפל אלו החבורין והפרושים הנמצאים מימות רבנו הקדוש ועד עכשו.

עד שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה, ובדין כל הדברים שתקנו חכמים ונביאים: כללו שלדבר, כדי שלא יהא אדם צריך לחבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל; אלא יהיה חבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כלה, עם התקנות והמנהגות והגזרות שנעשו מימות משה רבנו ועד חבור התלמוד, וכמו שפרשו לנו הגאונים בכל חבוריהן, שחברו אחר התלמוד. לפיכך קראתי שם חבור זה משנה תורה – לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחלה, ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כלה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם.

## Eilu V'Eilu

### 11. “If Not Now, When?” Primo Levi

“Pavel interrupted him. “I’ll explain what the Talmud is to you, with an example. Now listen carefully: Two chimneysweeps fall down the flue of a chimney; one comes out all covered with soot, the other comes out clean: which of the two goes to wash himself?” Suspecting a trap, Piotr looked around, as if seeking help. Then he plucked up his courage and answered: “The one who’s dirty goes to wash.”

“Wrong,” Pavel said. “The one who’s dirty sees the other man’s face, and it’s clean, so he thinks he’s clean, too. Instead, the clean one see the soot on the other one’s face, believes he’s dirty himself, and goes to wash. You understand?”

“I understand. That makes sense.”

“But wait; I haven’t finished the example. Now I’ll ask you a second question. Those two chimneysweeps fall a second time down the same flue, and again one is dirty and one isn’t. Which one goes to wash?”

“I told you I understand. The clean one goes to wash.”

“Wrong,” Pavel said mercilessly. “When he washed after the first fall, the clean man saw that the water in his basin didn’t get dirty, and the dirty man realized why the clean man had gone to wash. So, this time, the dirty chimneysweep went and washed.”

Piotr listened to this, with his mouth open, half in fright and half in curiosity.

“And now the third question. The pair falls down the flue a third time. Which of the two goes to wash?”

“From now on, the dirty one will go and wash,”

“Wrong again. Did you ever hear of two men falling down the same flue and one remaining clean while the other got dirty? There, that’s what the Talmud is like.”

## Source

12. Kohelles 12:11

דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אחד

The sayings of the wise are like goads, like nails fixed in prodding sticks.They were given by one Shepherd.

### 13. TB Chagiga 3b

“בעלי אספות” — אלו תלמידי חכמים, שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה. הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין והללו מכשירין,

“Those that are composed in collections [ba’alei asufot]”: These are Torah scholars who sit in many groups [asupot] and engage in Torah study. There are often debates among these groups, as some of these Sages render an object or person ritually impure and these render it pure; these prohibit an action and these permit it; these deem an item invalid and these deem it valid.

שָׁמַע יְאֹמֵר אָדָם: הַיָּאֵךְ אֲנִי לְמֹד תּוֹרָה מֵעַתָּה — תִּלְמוּד לֹמַר: "בְּוָלָם נִתְּנָו מְרֻעָה אֶחָד". אֵל אֶחָד נִתְּנָו, פְּרָנָם אֶחָד אֶמְרָו, מִפִּי אֶדְוִן כָּל הַמַּעֲשִׂים בְּרוּךְ הוּא, דְּכָתִיב: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה".

**Lest a person say: Now, how can I study Torah when it contains so many different opinions? The verse states that they are all “given from one shepherd.” One God gave them; one leader, i.e., Moses, said them from the mouth of the Master of all creation, Blessed be He, as it is written: “And God spoke all these words” (Exodus 20:1).** The plural form “words” indicates that God transmitted all the interpretations of the Ten Commandments. Since the Sages invariably utilize the Torah itself or the statements of the prophets as the sources for their opinions, there is a certain unity to the study of Torah, despite the numerous explanations and applications.

14. Talmud Bavli. Eiruvim 13b

אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: **אלו ואלו דברי אלהים חיים הן**, והלכה כבית הלל.

## Understandings

### A. All From H'

15. Ritvah, Eiruvim 13

'These and these are the words of the living God'. The French Rabbis of blessed memory asked how it were possible that both positions could be the words of the living God when one prohibits and the other permits, and they answered: When Moshe ascended to receive the Torah, it was demonstrated to him that every matter was subject to forty-nine lenient and forty-nine stringent approaches. When he queried about this, God responded that the scholars of each generation were given the authority to decide among these perspectives in order to establish the normative *halakha*

אלו ואלו דברי אלהים חיים. שאלו רבני צרפת ז"ל היאך אפשר שיהו שניהם דברי אלהים חיים וזה אוסר וזה מתיר, ותירצו כי כשעלה משה למרום לקבל תורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור ויהיה הכרעה כמותם, ונכון הוא לפי הדרש ובדרך האמת יש טעם וסוד בדבר.

16. Igros HaRaya, Letter 44

כעת מונח לפני מכתבו האחרון. ואתפלא, שעל מה שכתבתי בענין אחדות ההפכים, משיב כבודו עלי מהדבר הידוע שאין אפשרות לשני הפכים שיהיו בנושא אחד.

ותמיהני, וכי לזו אנו צריכים. הלא עיקר הצד של חידוש שבדברי הוא, מה שמצד המחשבה העליונה, הסוקרת את עמקם של דברים, אין במציאות כלל הפכים, וכל מקום שיש הפכים יש שם בודאי איזה תנאי נעלם, שכשיתפרש נמצא ששני המשפטים, שנראו במבטא ובציור הפכים, שאחד מהם הוא בנוי על צד אחד מהמשפט והשני על צד אחר, ונמצא שע"י שני ההפכים יחדיו אנו רואים את המשפט משני צדדיו, ונמצא שאין כאן הפכים בדרך החלט, ומצדם אין כאן נושא אחד, כיון שהיחושים של הנושא הם שונים.

### B. Tried and Tested

17. Torah Temimah, Bamidbar 11:sk 11

נראה הכונה מפני שכל דבר היוצא מפי א' אינו ברור כ"כ, כי יכול להיות ששגג וטעה, משא"כ דבר היוצא מאסיפת חכמים הוא חזק ואיתן וכמו נטוע במסמרים, משום דכיון שרבים חקרו ושקלו וטרו בזה בודאי חקרו ודרשו ועמדו על טעמו של דבר ובירורו להוציא אמת לאמיתו.

ועל יסוד סברא זו בארנו במק"א המאמר הידוע אלו ואלו דברי אלהים חיים, אשר רבים טרחו בהבנתו, כי איך יתכן שזה שאומר מותר וגם זה שאומר אסור שניהם דברי אל"ח, והלא האמת רק אחד הוא, ובארנו הכונה משום דע"פ דעות שונות ומתנגדות זל"ז? באות סברות שונות ומתוך כך מתברר אמתת הדין, וא"כ מכיון שע"פ דעות סותרות מתברר הענין, ממילא הו' דברי אלה ואלה דברי אל"ח, כלומר דבזה רצון ה' שיחלקו בדעותיהם כדי לברר הדבר. ועוד בארנו מענין זה האגדה דחגיגה ג' ב' על פסוק זה דקהלת ועוד אגדות שונות, וכאן די בזה.

## Normative Practice and Eilu V'eilu

18. Maharal, Be'er HaGolah, 1:5

ואמר בעלי אסופות. פירוש, כי אי אפשר שיהיה דעת החכמים על דרך אחד, ואי אפשר שלא יהיה חלוק ביניהם כפי מה שהם מחולקים בשכלם. כי כל דבר ודבר, אי אפשר שלא יהיה בחינה יותר מאחת לדבר אחד. שאף אם הדבר טמא, אי אפשר שלא יהיה לו צד בחינה אל טהרה של מה. וכן אם הדבר

טהור, אי אפשר שלא יהיה לו בחינה מה של טומאה. ובני אדם מחולקים בשכל, ואי אפשר שיהיו כל שכל בני אדם על דרך אחד, כמו שיתבאר. ולכך כל אחד ואחד מקבל בחינה אחת כפי חלוק שכלם. ועל זה קראם 'בעלי אסופות', רוצה לומר שיושבים אסופות ועוסקים בתורה, שאף שהם מחולקים בשכלם, מכל מקום הם מתאספים יחד. וכאשר הם מתאספים יש בהם כל הדעות המחולקות...

רק לענין הלכה למעשה אין ספק שהאחד יותר עיקר מן השני. כמעשה ה', אף כי הדבר הוא מורכב, מכל מקום אין זה כמו זה, רק האחד יותר עיקר... כולם נתנו מן השם יתברך, רק כי אחד מהם יותר עיקר, והוא מכריע, והוא הלכה. מכל מקום אל תאמר כי דבר שאינו עיקר אינו נחשב כלום, זה אינו, כי השומע כל הדעות הרי השיג הדבר כפי מה שיש לדבר בחינות מתחלפות, והרי למד תורה כפי מה שהוא הדבר, שיש לו בחינות מתחלפות. רק לענין הלכה אחד מכריע על השני.

19. Eilu V'Eilu, Rabbi Hershel Schachter<sup>1</sup>

This concept does not always apply in all cases. Rashi and Tosafos (*Kesubos* 57a) point out that sometimes we must assume that one of the opinions is clearly incorrect. Sometimes we see a dispute among the later rabbinic authorities where one of the opinions simply overlooked a passage in the Talmud, or sometimes even an explicit *passuk* in the *Chumash*. In such a case we clearly will not apply the idea of *eilu v'eilu*.

Even when we do apply "*eilu v'eilu divrei Elokim Chaim*" it does not mean that *halacha l'ma'aseh* one has the right to follow whichever opinion he wishes. The original statement in the *gemara* regarding *eilu v'eilu* was with respect to the many disputes between *Beis Shamai* and *Beis Hillel* and nonetheless the *gemara* (*Berachos* 36b) states that, "*Beis Shamai b'makom Beis Hillel eina Mishna*", i.e. we totally ignore the opinions of *Beis Shamai* with respect to *psak Halacha*, and unlike other minority views that were also not accepted, we don't even consider the views of *Beis Shamai* as creating even the slightest *safeik* (*safeik kol-d'hu*.) Regarding *Hilchos Aveilus* and *Orla b'chutz la'aretz*, even when dealing with a *d'oraysa* issue, the *halacha* says that in the presence of any slight *safeik* we go *l'hakeil*, even if the probability of the doubt is nowhere near 50%. A minority opinion which was not accepted constitutes a slight *safeik*. But because the views of *Beis Shamai* were outvoted by *Beis Hillel* when they met together and debated their issues, their opinions are totally ignored *halacha l'ma'aseh*. (See my sefer, *B'Ikvei Hatzon*, *siman* 38, for more on this topic.)

Likewise the *poskim* assume that when you have a *shutah y'chida'ah*, a lone opinion among *poskim* not shared by others, this view also does not constitute a slight *safeik*. The *Beis Shmuel* (*Rema, Shulchan Aruch Even HoEzer siman* 90, *s'if kattan* 6) thinks that even if the Rambam agrees with the *Ri Migash* on a position not agreed upon by other *poskim*, this view should be totally ignored, since the Rambam was so taken by the genius of the *Ri Migash* (his father's rebbe), and would naturally be inclined to accept his opinion without even thinking twice (even though in several instances the Rambam does reject his opinion), this *psak* would be considered a *shutah y'chida'ah* and should be totally ignored.

#### The Historical Process

20. Olos Raya 1, page 330

אמר ר' אלעזר תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר "וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך", אל תקרי בניך אלא בוניך. יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא ייבנה כי אם על ידי צביון אחד בדעות ותכונות, ואם כן כשרואים תלמידי חכמים חוקרים בחכמה ודעת תורה, ועל ידי המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמתי אי אפשר שיבוא לעולם כי-אם דוקא על ידי הערך של רבוי השלום. הרבוי של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו וענינו. ואדרבא גם הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, יראו כשמתגלה אמתת החכמה לכל צדדיה, שרק על ידי קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. על-כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם רבוי וחילוק ענינים, בזה הם מרבים שלום...

<sup>1</sup> [https://www.torahweb.org/torah/2017/parsha/rsch\\_shoftim.html](https://www.torahweb.org/torah/2017/parsha/rsch_shoftim.html)